Raadsvoorstel: Z/23/753909 / 863561
Onderwerp: **Rekenkameronderzoek Aanpak kindermishandeling Gorinchem**

Datum: 18 mei 2023
Portefeuillehouder: Eva Dansen
I&O: 8 juni 2023
B&A / Raadsvergadering: 29 juni 2023
Opsteller: Vink, Stephan
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:

Voorstel van de Rekenkamercommissie Gorinchem inzake het rekenkameronderzoek 'Aanpak kindermishandeling Gorinchem'.

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. Bevindingen en conclusies uit het onderzoek van de rekenkamercommissie naar de aanpak Kindermishandeling te onderschrijven.

2. De aanbevelingen van de rekenkamercommissie over te nemen:

Aan alle betrokkenen van laag tot hoog:

2.1 Stel bij elk voorstel, elk besluit en elke handeling steeds de voorwaarde dat deze zoveel mogelijk bijdragen aan de verbetering van de situatie van degenen om wie het gaat; maak hen tot de maat der dingen

Aan het college:

2.2 Biedt inzicht in de samenhang tussen doelen, inzet en instrumenten en wat deze aan resultaat opleveren. Doe dat vooral in de vorm van een kwalitatieve en verhalende rapportage op basis van een systematische en methodische benadering

Aan uw raad:

2.3 Ga hierover het gesprek aan vooral met de mensen in de praktijk: de uitvoerders en de mensen om wie het gaat (ervaringsdeskundigen).

Aan het college en uitvoerende organisaties:

2.4 Formuleer op effect en resultaat gerichte doelen voor de aanpak van kindermishandeling in samenhang met doelen binnen het sociaal domein en het veiligheidsbeleid. Ontwikkel deze in wisselwerking met de methodiek van verslaglegging en het gesprek hierover met betrokkenen. Doe dit gezamenlijk met de partners in de regio, de raad/raden, de uitvoerders en de vertegenwoordigers van) de mensen om wie het gaat.

Aan het college:

2.5 Zet zoveel als mogelijk mensen en middelen in op de directe uitvoering van de aanpak.
2.6 Zorg voor een enkelvoudige overlegstructuur met korte lijnen, ook naar aangrenzende beleidsterreinen en organisaties.
2.7 Blijf investeren in de deskundigheid en stabiliteit van het sociaal team

Aan het college:

2.8 Onderzoek samen met partners in hoeverre er binnen de wettelijke mogelijkheden belemmeringen weggenomen kunnen worden onder andere op het gebied van informatiedeling.
2.9 Gebruik de eigen kanalen en beïnvloedingsmogelijkheden en die van de partners om gezamenlijk te bevorderen dat systeemfricties worden weggenomen

2.10 Kom op basis van op resultaat gerichte doelen, een daarop gebaseerde monitoring en evaluatie en een methodische en verhalende benadering voor verantwoording en verslaglegging tot een samenhangende en gezamenlijk gedragen leer- en ontwikkelproces dat stapsgewijs aan doeltreffendheid en doelmatigheid wint.

Aanleiding:

Huiselijk geweld wordt door iemand uit de huiselijke kring of familiekring van het slachtoffer gepleegd met wie het slachtoffer een afhankelijkheidsrelatie heeft. Kindermishandeling is elke vorm van mishandeling die voor een kind bedreigend of gewelddadig is. Dus niet alleen lichamelijk geweld, maar ook bijvoorbeeld emotionele mishandeling of verwaarlozing vallen eronder.

De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling vereist een praktijk waarin veel verschillende actoren in samenspel hun rol moeten vervullen (keten- en netwerksamenwerking). Beleid en uitvoering zijn regionaal georganiseerd. Tegelijkertijd blijven gemeenten zelf verantwoordelijk en hebben een belangrijke (regie)rol.

De rekenkamercommissie van de gemeente Gorinchem heeft onderzoek gedaan naar het onderwerp huiselijk geweld binnen de gemeente en daarbij in het bijzonder naar kindermishandeling.
Het onderzoek is uitgevoerd door bureau DSP-groep. In het kader van het onderzoek heeft op 13 september 2022 een panelgesprek met uw raad plaatsgevonden over dit onderwerp. In februari 2023 heeft DSP na ambtelijk wederhoor de definitieve onderzoeksrapportage opgeleverd met toevoeging van een addendum waarin enkele actuele ontwikkelingen en aanvullende cijfers zijn opgenomen. De rekenkamercommissie heeft op basis van deze rapportage een bestuurlijke nota met conclusies en aanbevelingen opgesteld. De rekenkamercommissie heeft de bestuurlijke nota met de onderzoeksrapportage voor bestuurlijk wederhoor voorgelegd aan het college. Het college heeft hierop in zijn brief van 9 mei 2023 gereageerd. De rekenkamercommissie heeft hierop vervolgens nog een kort commentaar gegeven.

Beoogd effect:

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de redenen waarom er in de regio Zuid Holland Zuid - en mogelijk ook in Gorinchem - meer meldingen kindermishandeling zijn dan elders in het land.
Afgeleid daarvan:

- inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de aanpak in de gemeente Gorinchem van huiselijk geweld in het algemeen en kindermishandeling in het bijzonder;
- inzicht te krijgen in de wijze waarop de gemeente Gorinchem de regierol vervult i.r.t. lokale ketenpartners;
- te beoordelen welke relatie er bestaat tussen de aanpak en de meldingen kindermishandeling.

De rekenkamercommissie heeft in dit onderzoek de focus gelegd op:

- de aanpak van kindermishandeling binnen de bredere context van de aanpak van huiselijk geweld;
- de invulling van de lokale regierol binnen de regionale samenwerking en op de lokale sturing binnen dit regionale kader.

De rekenkamercommissie hoopt met dit onderzoek een bijdrage te leveren aan een doelmatige en doeltreffende aanpak van dit complexe en belangrijke thema.

Argumenten:

Ad. 2.1 Vertel en duid het verhaal achter de cijfers
Cijfers op zich blijken weinig of niets te zeggen over en kunnen zelfs een tegengestelde indruk wekken van wat zicht feitelijk aan kindermishandeling voordoet (conclusie deelvraag 1). Essentiëler is daarom het

verhaal achter de cijfers en om de cijfers heen. Met een systematische benadering en analyse kan dat verhaal een basis zijn om meer inzicht te verkrijgen in wat er gaande is, in hoe daarop wordt gehandeld, in wat daarmee wordt bereikt en in wat er nodig is om de aanpak te verbeteren. Beleid en uitvoering kunnen hiermee periodiek over een lange periode, op verschillende niveaus en voor bij de gehele keten betrokken organisaties worden getoetst, geëvalueerd en verder ontwikkeld. Er zijn diverse methodes beschikbaar die hierbij van dienst kunnen zijn

Ad. 2.2 & 2.3 Formuleer doelen gericht op resultaat
Tot nu toe zijn er geen meetbare doelen geformuleerd die scherp maken wat de aanpak van kindermishandeling op die drie actielijnen moet opleveren, de zogenaamde 'outcome'. Evenmin zijn er indicatoren benoemd waaraan dat resultaat zou kunnen worden gemeten. De complexiteit van de problematiek en het feit dat er altijd gevallen verborgen blijven maken het formuleren van outcome-doelen overigens niet eenvoudig. Als niet bekend is en eigenlijk nooit achterhaald kan worden hoeveel kindermishandeling er werkelijk voorkomt, kan moeilijk een doel gesteld worden om kindermishandeling in een bepaalde mate terug te dringen.

Ad. 2.4 Zet mensen en middelen vooral dicht op de uitvoering in
De gemeente heeft veel geïnvesteerd in het realiseren van de noodzakelijke 'infrastructuur'. Deze inzet wordt door de werkers in 't veld positief gewaardeerd. Als er vervolgens doelen op resultaat worden geformuleerd, kan worden bepaald wat deze investering voor de drie actielijnen heeft opgeleverd en hoe dit 'rendement' kan worden verhoogd: wat gaat goed, wat moet beter.
De focus van inzet van mensen en middelen dient daarbij steeds te liggen op de directe uitvoering. Daar wordt immers het verschil gemaakt. Daar zitten de mensen die signalen vroeg kunnen oppakken, waardoor erger wordt voorkomen, herstel eerder en met minder inspanning kan worden bereikt en hoge kosten verder in de keten worden vermeden.

Ad 2.5, 2.6 & 2.7 Haal belemmeringen voor de uitvoering weg
De professionals hebben in de aanpak van kindermishandeling te maken met veel afhankelijkheden. Er zijn veel partijen met wie ze samen moeten werken, er zijn veel regels waar ze zich aan moeten houden en ze werken in een context waar veel risico-inschattingen nodig zijn. Juist in die situatie is het belangrijk dat wet- en regelgeving, beleid en budgetten geen extra belemmering vormen, maar dienstbaar zijn aan de uitvoering. Uit het onderzoek blijkt dat de professionals systeemfricties ervaren. De opdracht is daarom de mensen in de uitvoering zo goed mogelijk te faciliteren en belemmeringen voor hen weg te nemen.

Ad 2.8, 2.9 & 2.10 Vergroot gezamenlijk de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de aanpak
De doeltreffendheid en doelmatigheid van de inzet van de gemeente en haar partners is op dit moment niet aan te geven. Met de combinatie van de hierboven gegeven suggesties kan een flinke slag worden gemaakt om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de aanpak kindermishandeling te versterken en te vergroten. Ze geven meer inhoud en richting aan monitoring en evaluatie, waardoor op de verschillende niveaus een zinvolle sturing kan worden gegeven.
Dat lukt alleen in gezamenlijkheid. De problematiek blijft immers complex met veel verbindingen naar andere beleidsvelden. Dat vraagt eens te meer een duidelijk richtpunt waaraan elk voorstel, elke handeling en elk besluit getoetst moet worden: hoe wordt degene om wie het gaat hiermee zo goed mogelijk geholpen? Zet mensen en middelen vooral in waar de problematiek zich voordoet of kan voordoen en waar deze kan worden verholpen, en zo min mogelijk in de structuren daaromheen. Voorkom steeds nieuwe programma's en projecten. Nemen de knelpunten weg. Stimuleer de positieve factoren.

Risico's:

n.v.t.

Financiën:
n.v.t.
Participatie:
n.v.t.
Communicatie:
het onderzoeksrapport zal worden gepubliceerd op de gemeentelijke website.
Duurzaamheid:
n.v.t.
Vervolgproces:
n.v.t.
Bijlagen:
• Aanbiedingsbrief aan de raad • Onderzoek Aanpak kindermishandeling – bestuurlijke nota • Onderzoeksrapportage februari 2023 (bijlage 1) • Factsheet (bijlage 2) • Bestuurlijke reactie college • Commentaar Rkc op bestuurlijke reactie college
De Rekenkamercommissie, secretaris, voorzitter, S. Vink P. Buisman

Raadsbesluit

Gezien het vorenstaande stelt de rekenkamercommissie de raad voor het volgende besluit te nemen:

De gemeenteraad van Gorinchem,

Besluit:

1. Bevindingen en conclusies uit het onderzoek van de rekenkamercommissie naar de aanpak Kindermishandeling te onderschrijven.
2. De aanbevelingen van de rekenkamercommissie over te nemen:

Aan alle betrokkenen van laag tot hoog:

2.1 Stel bij elk voorstel, elk besluit en elke handeling steeds de voorwaarde dat deze zoveel mogelijk bijdragen aan de verbetering van de situatie van degenen om wie het gaat; maak hen tot de maat der dingen

Aan het college:

2.2 Biedt inzicht in de samenhang tussen doelen, inzet en instrumenten en wat deze aan resultaat opleveren. Doe dat vooral in de vorm van een kwalitatieve en verhalende rapportage op basis van een systematische en methodische benadering

Aan de raad:

2.3 Ga hierover het gesprek aan vooral met de mensen in de praktijk: de uitvoerders en de mensen om wie het gaat (ervaringsdeskundigen).

Aan het college en uitvoerende organisaties:

2.4 Formuleer op effect en resultaat gerichte doelen voor de aanpak van kindermishandeling in samenhang met doelen binnen het sociaal domein en het veiligheidsbeleid. Ontwikkel deze in wisselwerking met de methodiek van verslaglegging en het gesprek hierover met betrokkenen. Doe dit gezamenlijk met de partners in de regio, de raad/raden, de uitvoerders en de vertegenwoordigers van) de mensen om wie het gaat.

Aan het college:

2.5 Zet zoveel als mogelijk mensen en middelen in op de directe uitvoering van de aanpak.

2.6 Zorg voor een enkelvoudige overlegstructuur met korte lijnen, ook naar aangrenzende beleidsterreinen en organisaties.

2.7 Blijf investeren in de deskundigheid en stabiliteit van het sociaal team

Aan het college:

2.8 Onderzoek samen met partners in hoeverre er binnen de wettelijke mogelijkheden belemmeringen weggenomen kunnen worden onder andere op het gebied van informatiedeling.

2.9 Gebruik de eigen kanalen en beïnvloedingsmogelijkheden en die van de partners om gezamenlijk te bevorderen dat systeemfricties worden weggenomen

2.10 Kom op basis van op resultaat gerichte doelen, een daarop gebaseerde monitoring en evaluatie en een methodische en verhalende benadering voor verantwoording en verslaglegging tot een samenhangende en gezamenlijk gedragen leer- en ontwikkelproces dat stapsgewijs aan doeltreffendheid en doelmatigheid wint.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 29 juni 2023

Griffier, Voorzitter,